

skem nastavljenih, vsaj jednemu pa posebej varstvo Dolenjskih gozdov izročeno.

Poslanec vitez Gariboldi je v imenu dotičnega odseka o različnih cestnih zadevah stavil sledeče predloge, ki so obveljali vsi, namreč: Deželni odbor naj dela na to, 1) da se razdelitev okrajnih cest, katere doslej niso še razdeljene, v smislu §. 10. cestne postave takoj izvrši, — 2) da se pritožbe o cestnih zadevah rešijo karkoli mogoče hitro, — 3) da se preložitev okrajne ceste med Majerlom in Črnomljem dovrši še letošnje leto, — 4) da se isto tako dovrši preložitev ceste od Litije skozi Ponoviče in Savo na Polšnik, — 5) da se še letos prične preložitev okrajne ceste čez Turjak, — in 6) da se letos končajo obravnave zastran preložitve ceste čez Bogensberg v Litijskem okraji ter vsled tega prihodnjemu deželnemu zboru stavijo dotični predlogi.

V 14. seji 11. aprila dopoldne je poročal najprej finančnega odseka prvomestnik Murnik vsled Bleiweisovega predloga iz 11. seje: koliko bi deželi stala naprava kmetijske šole. Iz tega poročila — pravi dr. Bleiweis — je razvidno, da za kmetijsko šolo bi trebalo deželi naložiti 1 odstotek priklade pod tem pogojem, da ministerstvo za trdno dovoli obljubljeno podporo za prvo napravo 30.000 gold. Povikšal bi se sicer s tem nekoliko davek, al ta krajcar od sto krajcarjih ne bi bil zavržen, če se napravi kmetijska šola in po njej skrbimo za omiko ljudstva našega v kmetijstvu, ki je glavni steber za blagostanje naše dežele. Ako nam toraj ministerstvo dá 30.000 gold. podpore, ostajam na svojem stališču, da se lotimo naprave kmetijske šole; stvar pa bi bila druga, ako bi nam ministerstvo znižalo subvencijo.

Potem je obravnaval deželni zbor napravo nove norišnice. Misli finančnega odseka o tej zadevi so si bile navskriž: drugo je predlagala odsekova večina po poročevalcu baronu Apfaltrernu, drugo pa odsekova manjšina po svojem poročevalcu dr. Poklukarju. Razgovori dotični bili so jako obširni in živahni. Konečno je finančni odsek stavil skupni predlog: Deželnemu odboru se nalaga, naj na tanko pretresuje nasveta večine in manjšine finančnega odseka; naj gledé na neobhodne zdravstvene zahteve izdela nov program norišnice za 150 blaznih oziraje se pri tem na sedanji norišnični oddelek v glavni bolnišnici in na poslopja v Studencu ter na to, da zdravstveno in upravno vodstvo združeno ostane z glavno bolnišnico, stroški pa presežali ne bodo 150.000 gold.; — na podlagi tega naj se napravijo stavbeni načrti in proračuni ter o vsem tem poročá prihodnjemu deželnemu zboru. Ta predlog je obveljal.

V 15. zadnji seji 11. aprila zvečer se je potrdil proračun norišno-stavbenega zaklada za leto 1877 s potrebščino 25.327 gold. 48½ kr., z dohodki 5006 gold. 67 kr. ter s primanjkljajem 20.320 gold. 81½ kr., ki je pokriti po prodaji obligacij zakladovih. — Občini Kresniški se je za leto 1876 dovolilo 80 odstotkov priklade na neposrednje davke, da pokrije stroške za šolsko stavbo. — Obveljala sta potem sledeča predloga občinskega odseka: 1) Da se deloma pokrijejo stroški za zidanje šole na Ubelskem, se dovoli občini Razdrški pobiranje naklade, katerega bo v letnih zneskih po 5 gold. 33⅓ kr. vsaka 91 hiš v vaséh Malobrdo, Brezje, Veliko- in Malo-Ubeljsko v letih 1876, 1877 in 1878 plačevala. 2) Občini Razdrški se dovoli za leta 1876, 1877 in 1878 pobiranje 30 odstotkov priklade od vseh direktnih davkov s tretjinsko priklado vred v vaséh Malobrdo, Brezje, Veliko- in Malo-Ubeljsko, da se deloma pokrijejo stroški za zidanje šole na Ubelskem. — Dalje

je dr. Bleiweis v imenu gospodarskega odseka poročal o vladnem načrtu postave za obdelovanja Ljubljanskega mahú. Vladna predloga se je o glavnih pravilih prenaredila in postava sprejela po nasvetu gospodarskega odseka. Če ta jako potrebna postava zadobi cesarjevo potrditev, objavimo jo od besede do besede v našem listu.

Mestna občina Idrijska, izvzemši cesarsko rudarstvo, se je vsled njene prošnje a brez prejudica za leto 1877 oprostila deželne priklade za normalno-šolski zaklad, deželni odbor pa je dobil nalog, naj preišče razmere ondotne šole in o tem poročá prihodnjemu deželnemu zboru. — Pogodba z usmiljenimi sestrami zastran režije v bolnišnici vzela se je na znanje. — Prošnja Cerkniske občine za združitev s sodnijskim okrajem Loškim se odstopi c. k. vladi z zopetnim priporočilom ugodne rešitve. — Vse ostale peticije, ki so letos došle deželnemu zboru, pa jih ni mogel več rešiti, so se izročile deželnemu odboru v rešitev, namreč: prošnja rokodelcev in delalcev v Ljubljani zavolj odprave rokodelnic v jetnišnici in posilni delalnici, — prošnja hišnih posestnikov v Ljubljani gledé odtegljeja od hišnega davka za vzdrževanje poslopij, — mestne občine Kočevske gledé varovanja krajnošolskemu svetu dostojéče prezentacijske pravice, — občine Trebno i. dr. zavolj presukanja ceste čez Bregov hrib, — občine Tomišelj i. dr. zastran mitnin na Ižanski cesti, — občine Trata gledé podpore za Mateja Buha, — občine Vrhniške zaradi premembe vojne postave, — peticija branjevcev v Ljubljani gledé predkupa na trgu in lastne režije pri vojaških oddelkih, — prošnja slikarja Martina Umeka za podporo, in pritožbe občine Vaške, Šentlamberške, Kandrške, Kolovraške in Režiške gledé razdelitve kantonskih cest.

Po vsem tem je deželni glavar z navadnim ogovorom končal letošnje zborovanje, dr. Bleiweis pa v imenu vse zbornice mu izrekel zahvalo za njegovo neutrudljivo in nepristransko voditeljstvo letošnjih obravnav. Presvitlemu cesarju pa vsa zbornica trikrat zakliče navdušeno: slava!

Slovstvene stvari.

O ženskem dualu pri glagolih.

V pisanji dvojine ženskega spola v zdanjem času in velevniku razhajajo se slovenski pisatelji dan za dnem močneje, kakor vidimo. Eni pišejo (o dveh ženskih): Sva, sta, drugi: sve, ste, tretji: svi, sti, četrti celó: svi, ste. Katero naj premaga, da pridemo do edinosti?

Najpred je v tem vprašanji pomisliti na naša zdanja pismena ali črke, katerih smo se poprijeli, in kaj moremo, česa ne moremo izraziti z njimi. Ako bi, na pr., kdo hotel dvojsinske oblike pisati takó: „kar živivé, ne-usmiljeno trpivé (siroti)“, ne more mu obveljati, ker to je akcent, in akcenti vemo da imajo drugo službo, a v teh besedah náglas ni na konci.

Pri Hrvatih in Srbih, ki nimajo dvojine, ne moremo iskati svéta. Staroslovenski slovničarji pa v tem niso popolnoma edini, in nekateri, hrepeneč po doslednosti, podtikajo staroslovenščini oblike, ki jih dokazati ne morejo iz starin. Vendar trditev Rusa Vostokova, da se v staroslovenski dvojini glagolov ne razločuje spol, — v veliko govoreč — stvar dobro zadeva, kajti po Miklošičevem nauku starine kažejo, če tudi se zdi biti nekoliko šepavo, v 1. osebi sploh: vê (jat) za vse tri spole, a v 2. ali 3. osebi: ta ali pa te (est)

zopet za vse tri spole, in ena sama knjiga ima poleg teh še tudi obliko: tê (jat) za ženski in srednji spol, kar pak ne more omajati gori omenjene trditve, niti je primoralo Miklošiča, vzeti to obliko v slovnico.

V dozdanjem slovenskem slovstvu premaguje oblika: sve, ste, in najpred bi dosegli edinost, ako bi se je vsi poprijeli. Metelko bi z ozirom na zdanja pismena najbrž pristal na to obliko, ker se mu oblika: sva, sta ali pa svi, sti (glej slovnice str. 208) za ženski spol zdi nespretna.

Ako se nasproti ozremo na národ, kako v resnici govori — kar je gotovo tudi nekaj — smelo bi se morebiti reči, po tem, kar učita Metelko in Janežič, in kar je pisatelj teh vrstic nekod po Notranjskem na svoja ušesa slišal, smelo bi se reči, pravim, da se večina Slovencev nagiblje k oblikam: sva, sta, sva bili, sta bili.

Odločneje, to se vé da, mogla bi se postaviti ta trditev, ako bi se napravila o tem neka slovnica enquete, ter bi se zbrala natančna poročila o pravem govorjenju po vsem slovenskem svetu, po Štajarskem, Primorskem, Koroškem in po raznih stranéh dežele Kranjske. Po tem bi se tudi za trdno zvedelo, če se in kod se res govori: svi, sti.

Toliko je razvidno iz tega, kar se je gori reklo, da staroslovenska slovnica nam nikakor ne svetuje pisati tako (— ter je nekam čudno, če se oblike na i poprijemljejo tisti izmed naših pisateljev, kateri v drugih slovniških oblikah staroslovenščini dajó prednost tudi brez ozira na današnjih Slovencev in drugih Slovanov govorjenje —), a da ozir na to, kaj je primerno in praktično, kaj razumno ali umevno, nam odsvetuje to obliko, mora sprevideti vsak, kdor le nekoliko pomisli o tej reči. Niso li prave zagonetke, kakor pravi Hrvat, če vzamemo primer: „Brat najde sestri pri klavirji ter jima reče: Ne nehati brenkati? Učiti se šivati in kuhati, če se misliti možit!“

Jugoslavensko časništvo.

Izišla i razaslata je IV. svezka (svezka za april)

„Srbske Zore“,

ilustrovanog lista za zabavu i pouku,

sa ovom sadržinom: „Čiča Tima“. Pripovedka od Gjura Jakšića. — „Seoska namiguša“. Po Fredr. Spielhagenu. — „Zemlja“. Pesma Gjura Jakšića. — „Slepčeva osveta“. Po nemačkom od B. M. — „Sa svih strana“. Pesma Jovana Simeonovića-Čokića. — „Još se uvek...“ — Pesma Mite Popovića. — „Dr. Mihail Polit-Desančić.“ (Sa likom). — „Pančevačka bitka 1848“ od Joce Stefanovića-Vilovskog. — „Nadpisi“ od Gjorgja Rajkovića. — „Na donjem Dunavu“. (Sa slikama „Ram“ i „Oršava“). — „Krokodil“. (Sa slikom). — „Sa bojnog polja“. (Sa slikama: „Vojvoda Trifko“ i „Zarobljena raja.“) — „Zabranjena produkcija“. (Sa slikom). — Pregledne beleške. — Rebus. — Konjički skok. — Rešenje zadaća u III. svezci. — Prepiska.

Sa ovom IV. svezkom nastala je nova četvrt te pozivamo p. n. publiku, da se predplaćuju na „Srpsku Zoru“; a one predplatnike, koji su se samo za I. četvrt predplatili, molimo da što pre ponove predplatu za novu četvrt. — „Srpska Zora“ stoji na celu godinu 4 gld. 80 kr., na pol godinu 2 gold. 40 kr., a na tri meseca 1 gold. 20 kr. Predplata iz Austro-Ugarske šilje se najbolje sa poštanskom uputnicom pod ovom adresom: „Administration der „Srpska Zora“ III. Gärtnergasse Nr. 24 in Wien“. Sve do sada izašle svezke mogu se još dobiti. — Svezka za maj doneće osim drugih

lepih slika lik dr. Svetozara Miletića i nekoliko slika iz hercegovačko-bosanskog ustanka.

Mnogovrstne novice.

* *Gospodarstvo pri Turškem sultanu in njega stroški.* Potrata hišnega gospodarstva pri sultanu je obče znana. Časnik „Economiste Français“ nam to potrato po številkah kaže. Prvi nadzornik sultanovega hišnega gospodarstva dobiva letne plače 333.500 frankov (po naše je 1 frank blizo 40 kr.). Njemu podložni so komorniki, katerih število ni zmirom enako; sedaj jih je 5, ki skupaj vlečejo na leto 310.500 frankov plače. Čeravno so ti komorniki imenitne osebe v sultanovi palači, dela sultan vendar z njimi kakor s svojimi hlapci, kar pa vse radi strpijo zato, ker imajo velike postranske dohodke, kajti oni so tisti dvorniki, ki nova imenovanja sultanova imenovanim višim uradnikom razglašajo, zato pa od njih mastno plačo dobivajo; tako na priliko so dobili komorniki, ki so namestnemu kralju Egipčanskemu donesli od sultana mu dovoljene oblasti, zneske okoli 30.000 frankov. Sultanova pisarnica stane na leto 248.400 frankov stroškov; osebe, katerim je nadzorstvo sob sultanove palače izročeno, dobivajo 37.260 frankov. Sultanova blagajnica stane na leto 60.000 frankov, nihče pa ne kontrolira dohodkov in izdajkov te blagajnice. Posebno imenitna oseba okoli sultana pa je zvezdogled, ki na leto dobiva 13.800 frankov; ta zvezdogled je v veliki časti, ker njega hodijo prašat, kedar sultan zboli, ali v zvezdah vidi vesela ali žalostna znamenja o sultanovi bolezn. Čeravno je noša sultanova zelo priprosta, se vendar za obleko njegovo na leto zaračuna 129.720 frankov. Brivec sultanov dobiva na leto 5520 frankov. Posebno veliko stroškov pa znašajo hrana, kava, tobak in osvečava. Samo plače dobivajo kuhinjske osebe na leto 110.860 frankov; med njimi prvi je kuhinje predstojnik, ki vsako jed pokusiti mora, predno sultan jesti začne, in ki ima za sultana res veliko skrbi, da mu navleče sladčic, dražega ukuhanega sadja itd., kar sultan posebno rad jé. Za kavo so stroški na leto zaračunani z 91.080 franki; od tega zneska pripada kuharjem kave 22.080 frankov za plačo, 69.000 pa za nakup kave. Tobak stane 96.600 frankov, osvečava pa 113.626 frankov na leto; vsako noč se v sultanovi palači razdeli 3000 sveč. — Kje pa so zdaj še drugi silni stroški sultanovi za babe, konje itd.! Pri tem pa strada armada sultanova in po več mesecev ne dobiva nobene plače. Tako je gospodarstvo Turško, za katero se grof Andrassy toliko poteza, da se ohrani v vsi njegovi potrati.

* *Kako dolgo more konj živeti brez hrane (futra) in pa vode, so skušali izvedeti nedavno v Parizu in izvedeli so sledeče: Konj, če tudi ne dobí dobre hrane, more živeti 25 dni, ako ima dovolj vode; al samo 5 dni more živeti brez vode, če tudi dobí čvrsto hrano. Če se konju skozi 10 dni ne daje dovolj vode, crkne 11. dan. Konj, ki ni dobil 3 dni vode, je je popil v 3 minutah 60 litrov. *) Konj, ki 12 dni ni dobil čvrste hrane, je mogel še vleči težo 279 kilogramov. **)*

* *Srečna Angleška država! Iz „Army Register“ za leto 1876 je razvidno, da v tej veliki kraljevini imajo le 28.346 vojakov. Med temi je 20% Nemcev. In vendar ima Angleška država 3 milijone in 701.977 za vojaštvo sposobnih oseb. Kolikor manj pa ima Angle-*

*) 1 liter sta po stari meri 2 masljica $\frac{83}{100}$.

**) 1 kilogram je po stari vagi 1 funt in nekaj čez 25 lotov.